

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันยางพาราถือเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยาง 14,338 พันไร่ ผลิตยางพารา ได้ 3,056 พันตันคิดเป็นอันดับ 1 ของโลก ยางพารามีปลูกมากในพื้นที่ภาคใต้และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายพื้นที่ปลูกยางไปยังภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ โดยในปัจจุบันมีเกษตรกรชาวสวนยางทั่วประเทศถึง 1.26 ล้านครัวเรือน การปลูกยางพารานอกจากจะเป็นการสร้าง ความมั่นคงด้านรายได้ให้กับเกษตรกรโดยการกรีดยางนำน้ำยางมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ยางแล้ว ต้นยางพาราที่หมดอายุการกรีดยาง ยังเป็นที่ต้องการของอุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์อย่าง ยิ่ง ดังนั้น ยางพาราก็เป็นสินค้าเกษตรที่หารายได้จากการส่งออกให้กับประเทศมากเป็นอันดับที่ 2 รองจากข้าว มูลค่าการส่งออกยางพารา ผลิตภัณฑ์ยางพารา และผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพารา มีมูลค่า รวมกันทั้งสิ้นกว่า 120,000 ล้านบาท (สมมาตร แสงประดับ และคณะ, 2552)

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญกับประเทศหลายด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และการรักษาสภาพแวดล้อม ได้แก่ การกระจายรายได้ของชาวเกษตรกรชาวสวนยาง การใช้แรงงานในครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้เพิ่มมากขึ้นซึ่งปลูกทดแทนป่าที่ลดจำนวนลง จะช่วยส่งเสริมให้ลดความแห้งแล้งทำให้ฝนตกตามฤดูกาล ก่อให้เกิด สภาพแวดล้อมเป็นการสร้างระบบนิเวศที่ดี เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากผลิตภัณฑ์จากไม้ยางพารา ผลผลิตของยางพาราสามารถพัฒนาต่อไปได้ เนื่องจากผลิตภัณฑ์ยางใช้กับชีวิตประจำวันของคนทั่วโลก เช่น ยางรถยนต์ เครื่องมือแพทย์ เป็นต้น หากมีการผลิต ผลิตภัณฑ์ยางขึ้นมาใหม่ ๆ เช่น เชื้อนยาง ใช้ยางพาราทำถนน ก็จะมีค่าสำคัญมากยิ่งขึ้น (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำยาง, ออนไลน์, 2554) จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการปลูกยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัด ซึ่งมีการปลูกมากเป็นอันดับ 5 ของประเทศ และเป็นอันดับ 1 ของภาคตะวันออก (วิวัฒน์ชัย หนูทอง 2550, หน้า 3) ยางพาราจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดระยอง มีพื้นที่ปลูกทั้งสิ้นจำนวน 722,087 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 479,833 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.45 ยังไม่ให้ผลผลิตจำนวน 242,254 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.55 ของพื้นที่ปลูกยางพาราทั้งหมดของจังหวัดระยอง

ได้ผลผลิตรวม 122,357.42 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 255 กิโลกรัมต่อไร่ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ที่ส่วน 105 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนในเขตอำเภอแกลงมีพื้นที่ปลูกจำนวน 230.203 ไร่ ให้ผลผลิตแล้ว 171,047 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 74.30 ยังไม่ให้ผลผลิตจำนวน 59,156 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 25.70 ของพื้นที่ ปลูกยางพาราทั้งหมดของอำเภอแกลง ได้ผลผลิตรวม 45,245.87 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 264.52 กิโลกรัม ต่อไร่ ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ที่ส่วน 110 - 160 บาท/ กิโลกรัม (สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง , 2554) ในส่วนของตำบลเนินฆ้อ ซึ่งเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอแกลง จังหวัดระยอง โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลเนินฆ้อเป็นพื้นที่การเกษตร ได้แก่ การปลูกผลไม้ การปลูกยางพารา การปลูกพืชไร่ การทำนา เป็นต้น ก่อนหน้านี้เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความสนใจกับการทำสวนผลไม้มากกว่าการทำสวนยางพารา แต่เมื่อเศรษฐกิจดีขึ้นยางพารามีราคาเพิ่มสูงขึ้นจากเมื่อก่อนกิโลกรัมละ 20 - 30 บาท แต่ปัจจุบันมีราคาเพิ่มสูงขึ้นเป็นเท่าตัวจึงทำให้เกษตรกรตำบลเนินฆ้อให้ความสนใจ และให้ความสำคัญกับการทำสวนยางพารามากยิ่งขึ้น มีการขยายพื้นที่การปลูกเพิ่มขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงจากสวนผลไม้กลายเป็นสวนยางพารากันมี เนื่องจากยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลผลิตดี เมื่อราคาเพิ่มสูงขึ้น จึงทำให้เกษตรกรหันมาลงทุนทำสวนยางพาราเพิ่มมากขึ้น

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกรในตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง จึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการหาแนวทางการลงทุนให้เกษตรกรในพื้นที่ เพราะสามารถทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุสนับสนุนต่อการตัดสินใจลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกรแต่ยางพาราก็เป็นพืชที่มีปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านการส่งเสริม/ การสื่อสารและปัญหาและอุปสรรค ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกรในตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ซึ่งจะทำให้เราทราบถึงความต้องการของเกษตรกร และสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปวางแผนการลงทุนทำสวนยางพาราให้ประสบผลสำเร็จได้อีกทั้งสามารถกำหนดพื้นที่ เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งขยายผลไปยังพื้นที่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพใกล้เคียงกันได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกรตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกร ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง กับการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้

สมมติฐานการวิจัย

1. เกษตรกรที่มีเพศต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราแตกต่างกัน
2. เกษตรกรที่มีอายุต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราแตกต่างกัน
3. เกษตรกรที่มีสถานภาพต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราแตกต่างกัน
4. เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราแตกต่างกัน
5. เกษตรกรที่มีรายได้ต่อครัวเรือนต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกรซึ่งจะครอบคลุมประเด็นหลัก ๆ ดังนี้
ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ ด้านการส่งเสริม/ การสื่อสารของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราของตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา ศึกษาจากเขตพื้นที่ ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง มีพื้นที่การปลูกยางพาราจำนวน 3,591 ไร่ โดยเกษตรกรผู้ทำสวนยางพาราจำนวน 314 ครัวเรือน (ทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพืชปี 2552)
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ศึกษาตามแผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ 2553 ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดระยอง ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2554 - เดือนมกราคม 2555

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางของเกษตรกร อันได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกร หมายถึง สิ่งที่เป็นเหตุผลที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกร ซึ่งใน

ที่นี้จะศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้านกายภาพ ด้านชีวภาพ และด้านการส่งเสริม/การสื่อสาร

2.1 ด้านเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง สภาพพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ได้แก่ การให้ความร่วมมือและสนับสนุนจากคนในครอบครัว ความมั่นใจในการลงทุนทำสวนยางพารา การสนับสนุนจากญาติพี่น้อง ชนิดของเอกสารสิทธิ์ที่ดินที่ถือครอง เงินทุนในการปลูกยางพารา ฯลฯ

2.2 ด้านกายภาพ หมายถึง สภาพทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร ได้แก่ สภาพพื้นที่ปลูกยางพาราของท่าน/ ความสะดวก ขนาดของพื้นที่ท่านใช้ปลูกยางพารา ลักษณะของดินและความอุดมสมบูรณ์ของดิน ฝนและการกระจายของฝน ปริมาณความชื้น สภาพเส้นทางการคมนาคม และระยะทางระหว่างที่พักไปสวนยางพารา

2.3 ด้านชีวภาพ หมายถึง ปัจจัยที่เป็นเทคนิควิธีการในการปฏิบัติในการปลูกยางพาราของเกษตรกร ได้แก่ พันธุ์ยางพาราที่ใช้ปลูก วิธีการปลูกยางพารา การป้องกันกำจัดวัชพืชยางพารา วิธีการป้องกันกำจัด โรคแมลง และวิธีการดูแลรักษา

2.4 ด้านการส่งเสริม/ การสื่อสาร หมายถึง การที่รัฐบาลสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับเกษตรกรเกี่ยวกับลงทุนทำสวนยางพารา ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การติดต่อและรับบริการจากหน่วยงานส่งเสริมที่เกี่ยวข้อง การฝึกอบรม การศึกษาดูงานด้านการเกษตร แหล่งความรู้เกี่ยวกับยางพารา และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับยางพารา

3. การตัดสินใจที่จะลงทุน หมายถึง กระบวนการคัดเลือกที่มีที่เห็นว่าดีและเหมาะสมบนรากฐานของกฎเกณฑ์จากทางเลือก ที่คิดว่าจะได้รับประโยชน์สูงสุด เพื่อจะนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

4. เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในตำบลเนินหม้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

5. ยาง หมายถึง น้ำยาง ยางแผ่น ยางรมควัน ยางถ้วย (จียาง) เศษยาง หรือยางในลักษณะอื่นใดอันผลิตขึ้นหรือได้มาจากส่วนใด ๆ ของต้นยาง แต่ไม่รวมถึงวัตถุดิบประดิษฐ์จากยาง

6. สวนยางพารา หมายถึง ที่ดินที่มีการปลูกต้นยางเนื้อที่ไม่น้อยกว่าสองไร่

7. สวนยางพาราที่เปิดกรีดแล้ว หมายถึง สวนยางพาราที่เปิดกรีดแล้วของเกษตรกรตำบลเนินหม้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

8. ยางพันธุ์ดี หมายถึง ต้นยางพันธุ์ที่ให้ผลผลิตตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยคำแนะนำของกรมกสิกรรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้รู้ถึงการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกร ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
2. เพื่อให้รู้ถึงเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการลงทุนทำสวนยางพาราของเกษตรกร ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง กับการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้
3. สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการปลูกยางพาราของเกษตรกร ให้สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกรตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
4. ทำให้รู้ปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรประสบในการลงทุนทำสวนยางพารา จะได้ใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขให้ตรงกับความต้องการ ถูกต้องและเหมาะสม และเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่งานการศึกษาและวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทำสวนยางพารา